

Evje og Hornnes kommune

Kasernevegen 19
4735 EVJE

Saksbehandler, innvalgstelefon

Ildiko Nordensvan, 37 01 75 51

Inspeksjonsrapport ved Fennefoss avløpsanlegg

Kontrollnummer: 2020.050.I.FMAG

Kontaktpersoner ved inspeksjonen:

Fra virksomheten:

Torgeir Hodne (enhetsleder drift og forvaltning)

Andre deltagere fra virksomheten:

Olaf Kjetså (fagleder)

Odd Magne Strømstad (verneombud)

Albert Kjetså (driftsoperatør)

Knut Uleberg (driftsoperatør)

Fra Fylkesmannen i Agder:

Ildikó Nordensvan

Andre deltagere fra Fylkesmannen i Agder:

Ole Martin Aanonsen

Fra Arbeidstilsynet:

Kristin Log Indbjo

Resultater fra inspeksjonen

Denne rapporten omhandler resultatet fra inspeksjon ved Fennefoss avløpsanlegg den 10. februar 2020. Rapporten er å anse som endelig dersom vi ikke får tilbakemelding om faktiske feil innen to uker etter at rapporten er mottatt.

Fylkesmannen i Agder avdekket 4 avvik og ga 2 anmerkninger under inspeksjonen.

Avvik:

1. Kommunen har ikke overholdt grenseverdiene og mangler plan for oppgradering av renseanlegget.
2. Kommunen har ikke tilfredsstillende plan for sanering av ledningsnettet.
3. Kjemikalielagring er ikke i henhold til forurensningsforskriften.
4. Risikovurderingen har mangler.

Anmerkninger:

1. Kommunen bør forbedre hovedplanen for avløp.
2. Internkontrollen har forbedringspotensialer og bør bedre tilpasses til kommunens avløpssektor.

Avvik og anmerkninger er nærmere beskrevet fra side 5 og utover i rapporten.

Oppfølgingen etter inspeksjonen er nærmere beskrevet på side 4.

Elektronisk dokumentert godkjenning, uten underskrift

4. mars 2020	Ildikó Nordensvan	Ole Martin Aanonsen
dato	kontrollør	seniorrådgiver

Fylkesmannen i Agder

Kopi av rapporten sendes til:

- Arbeidstilsynet

Informasjon om den kontrollerte virksomheten

Ansvarlig enhet

Navn: EVJE OG HORNNES KOMMUNE SENTRALADMINISTRASJONEN	
Organisasjonsnr.: 974613220	Eies av: 964966109
Bransjenr. (NACE-kode): 84.110 - Generell offentlig administrasjon	

Kontrollert enhet

Navn: Fennefoss renseanlegg	Anleggsnr.: 4219.0019.01
Kommune: Evje og Hornnes	Fylke: Agder
Anleggsaktivitet: Avløpsnett og -rensing	
Tillatelse gitt: 18. februar 2013	Sist endret:

Bakgrunn for inspeksjonen

Inspeksjonen ble gjennomført for å kontrollere om gjeldende krav fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven overholdes. Inspeksjonen inngår i Fylkesmannens regionale tilsynsaksjon rettet mot avløpsanlegg med utslipp av kommunalt avløpsvann fra tettbebyggelse med samlet utslipp større enn eller lik 2000 pe til ferskvann, større enn eller lik 2 000 pe til elvemunning eller større enn 10 000 pe til sjø.

Det kan være nyttig å gjennomføre samtidig tilsyn fra ulike myndigheter. Arbeidstilsynet er derfor med på noen av Fylkesmannens tilsyn i denne tilsynsaksjonen, bl.a. ved Fennefoss renseanlegg.

Tilsynet ble gjennomført i medhold av forurensningsloven § 48.

Inspeksjonstema

- Prosess og rensutstyr
- Utslipp til luft
- Utslipp til vann
- Kjemikalier
- Hovedplan for avløp
- Ledningsnett
- Internkontroll

Rapporten omhandler avvik og anmerkninger som ble avdekket under inspeksjonen og gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av virksomhetens miljøarbeid eller miljøstatus.

Definisjoner

Avvik: Manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

Anmerkning: Et forhold som tilsynsetatene mener er nødvendig å påpeke for å ivareta ytre miljø, men som ikke omfattes av definisjonen for avvik.

Andre forhold: Saker som framkom under inspeksjonen og som det kan være nyttig for virksomheten og saksbehandlere å kjenne til. Her kan også inngå kommentarer til tema som ble tatt opp under inspeksjonen, men der det ikke ble gitt avvik eller anmerkninger.

Oppfølging etter inspeksjonen

Evje og Hornnes kommune plikter snarest å rette opp de avvik som er beskrevet i denne rapporten. For at Fylkesmannen skal kunne avslutte saken, må Evje og Hornnes kommune innen 1. september 2020 sende en skriftlig redegjørelse som viser hvordan avvikene er rettet.

Vi ber også om at virksomheten sender inn en kort redegjørelse for hvordan anmerkningene er vurdert, eventuelt hvordan disse vil bli fulgt opp.

Vi ber om at dere stiler svarbrevet eller e-post (fmavpost@fylkesmannen.no) til Fylkesmannen i Agder v/Ildikó Nordensvan.

Vedtak om gebyr

Vi viser til varsel og informasjon om gebyrplikt som ble gitt til virksomheten den 27. januar 2020. Virksomheter skal betale gebyr for kontroll utført av Fylkesmannen i samsvar med § 39-3 i forurensningsforskriften. Gebyret skal dekke kostnader med forberedelser, gjennomføring og oppfølging av kontrollen. Gebyrsatser for kontroll av virksomheter etter forurensningsloven er fastsatt i forurensningsforskriften §§ 39-7 og 39-8.

På bakgrunn av medgått og forventet ressursbruk vil Evje og Hornnes kommune bli ilagt et gebyr på kr 33 300,- for inspeksjonen, jf. forurensningsforskriften §§ 39-7 og 39-8. Dette tilsvarer gebyrsats 1 for endags tilsyn. Virksomheten vil få tilsendt en faktura fra Miljødirektoratet for innbetaling til statskassen. Vi viser forøvrig til forurensningsforskriftens kapittel 39 for ytterligere informasjon om innkreving av gebyr til statskassen.

Klageadgang

Vedtaket om gebyr kan påklages til Miljødirektoratet, jf. § 28 i forvaltningsloven. En eventuell klage bør være skriftlig begrunnet og adressert til Miljødirektoratet, men sendes via Fylkesmannen i Agder. Fylkesmannen vil vurdere endring av vedtaket eller sende saken videre til Miljødirektoratet for endelig vedtak. En eventuell klage vil ikke få oppsettende virkning, og gebyret som er fastsett ovenfor må betales inn. Dersom Miljødirektoratet tar klagen til følge, vil for mye innbetalt beløp bli refundert.

Innsyn

Denne rapporten vil være tilgjengelig for offentligheten via postjournalen til Fylkesmannen i Agder (jf. offentleglova).

Avvik

Vi fant følgende avvik under inspeksjonen:

Avvik 1

Kommunen har ikke overholdt grenseverdiene og mangler plan for oppgradering av renseanlegget.

Avvik fra:

Utslippstillatelse av 25.02.2013 pkt. 4.2.1 *Rensekrav for Fennefoss renseanlegg og Forskrift om begrensnig av forurensning (forurensningsforskriften) § 14-6 Utslipp til følsomt område, jf. 14-2 Definisjon av rensegrad*

Kommentarer:

Det står i utslippstillatelsen at kommunen må legge en plan for hvordan de kan oppnå en rensegrad tilsvarende sekundærrensing innen år 2025 (sid. 2). Videre står det i tillatelsens pkt. 4.2.1 at Fylkesmannen vil avgjøre når sekundærrensekravet skal tre i kraft.

I brev av 20.6.2018 informerte kommunen om at (sitat)

«...vannmengder og tilførsler (PE-BOF) har økt vesentlig, >25%. Ut ifra Forurensningsforskriftens § 14-6 og tillatelsens pkt. 4.2.1. har dermed Fennefoss RA krav å tilfredsstille sekundærrensing. Dersom Fennefoss RA bygges ut for å tilfredsstille sekundærrensing, kan man også forvente at utløpskonsentrasjonen tilfredsstilles ved tørrværsbelastning.» (sitat slutt)

Fylkesmannen ser også at utslippsgrensen (konsentrasjonskrav) for organisk stoff målt som BOF₅ ikke ble overholdt i 2017 og 2018. Dette medfører at det er behov for å gjøre tiltak (ev. oppgradere anlegget) slik at tillatelsens rensekrav vil bli tilfredsstilt.

Ved tilsynet kunne kommunen ikke fremvise konkret og skriftlig plan for avbøtende tiltak og plan for oppgradering av renseanlegget.

Avvik 2

Kommunen har ikke tilfredsstillende plan for sanering av ledningsnett.

Avvik fra:

Utslippstillatelse av 25.2.2013 pkt. 4.4 *Planer for avløpsnett*
Forskrift om begrensnig av forurensning (forurensningsforskriften) § 14-5 *Avløpsnett*

Kommentarer:

Tillatelsen krever at kommunen skal ha en plan for reduksjon av fremmedvann til avløpsnett. Dette forutsetter at kommunen har en helhetlig gjennomgang av de ulike problemene som inntak og infiltrasjon av uønsket vann (fremmedvann) forårsaker. Tillatelsen presiserer at «*hovedvekt skal legges på miljømessige konsekvenser hvor sårbare resipienter prioriteres*», jf. pkt. 4.4.1 i tillatelsen. Kommunen skal også ha en plan for fornyelse av avløpsnett.

Kommunen har ved tilsynet fremvist *Hovedplan for vann og avløp (2013 – 2021)*. Hovedplanen tar opp problemområder og uløste oppgaver innen avløpssektoren på et overordnet nivå. Her er det presisert fokusområder bl.a. utskifting av gamle avløpsledninger, reduksjon av nedbørsavhengig innlekking til avløpsnett og måling av vannmengder på avløpsnett. Videre står det i hovedplanen at avløpsledninger bør rehabiliteres etter en prioritert liste, basert på f.eks. leggeår, bruddhyppighet og lekkasjeandel. Det står også i kommunens miljørisikovurdering at det er mye overvann/smeltevann i innløpet. Som tiltak er det foreslått at saneringsplanen for avløp må revideres og legges til grunn for dette arbeidet. Videre står det at overløpene må kartlegges nærmere mht. formål, funksjon og driftsdata.

Slik vi forstod det ved tilsynet foreligger det ikke en konkret plan for sanering, eller en liste over ledningsstrek som er aktuelle for rehabilitering. Det mangler dokumentert prioritering hvor kommunen tar hensyn til alder, utlekking og nedbørsavhengig innlekking.

Avvik 3

Kjemikalielagring er ikke i henhold til forurensningsforskriften.

Avvik fra:

Forskrift om begrensnig av forurensning (forurensningsforskriften) kapittel 18. *Tanklagring av farlige kjemikalier og farlig avfall (Tankforskriften), § 6 forebyggende tiltak, bokstav c) Barrierer, bokstav d) Teknisk tilstand og vedlikehold, bokstav g) Merking av tanker/rør og § 8 Dokumentasjon*

Kommentarer:

Forurensningsforskriften kapittel 18. *Tanklagring av farlige kjemikalier og farlig avfall* trådte i kraft 1. januar 2014. Fra 1. januar 2019 skal tanker som var etablert før 1. januar 2014 ha et effektivt oppsamlingsarrangement som minst rommer tankens volum. Det er tilgjengelig veileder til forskriften på Miljødirektoratets hjemmeside (*Veiledning til Tankforskriften M-536/2016*)

<https://www.miljodirektoratet.no/globalassets/publikasjoner/m536/m536.pdf>

Forskriften krever at den ansvarlige for tanken gjennomfører regelmessige og systematiske inspeksjoner/tilstandskontroller av tanken og tilknyttet utstyr. Videre skal virksomheten utarbeide kriterier for hva som er tilfredsstillende teknisk tilstand.

Tankforskriften krever også at tanker og rør skal merkes med innhold og annen relevant informasjon på godt synlige steder. Merkingen skal være tydelig og lett forståelig både for personell som arbeider ved virksomheten og for eksternt beredskapspersonell. Den ansvarlige for lagringen skal til enhver tid kunne dokumentere at kravene i kapittel 18 er oppfylt.

Renseanlegget har to glassfibertanker med fellingskjemikalier. Kommunen kunne ikke dokumentere tankens tekniske tilstand. Det mangler også dokumentasjon på miljørisikovurderingen med de fastsatte akseptkriteriene, program for forebyggende vedlikehold, vedlikeholds- og inspeksjonshistorikk, drifts- og overvåkingsrutiner og beredskapsplan.

Avvik 4

Risikovurderingen har mangler.

Avvik fra:

Utslippstillatelse av 25.2.2013 pkt. 10.2 Risikohåndtering
Forskrift om systematisk helse-, miljø og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften) § 5 annet ledd pkt. 6 (vurdere risiko)

Kommentarer:

I henhold til internkontrollforskriften § 5, annet ledd punkt 6 skal virksomheter kartlegge farer og problemer og på denne bakgrunn vurdere risiko knyttet til ytre miljø samt utarbeide tilhørende handlingsplaner og tiltak for å redusere risikoforholdene. Dette skal dokumenteres skriftlig med frister og ansvarlig for gjennomføring.

I tillatelsens pkt. 10.2 står det at kommunen skal utarbeide en handlingsplan for forebyggende tiltak som viser tiltaksprioritering, beslutninger om tiltak og planlagt gjennomføring av tiltak i tid.

Kommunen har en risikovurdering hvor det er vurdert risikoen for uønskede hendelser og mulige konsekvenser. Det er foreslått både forebyggende og avbøtende tiltak. Kommunen har imidlertid ikke fastsatte tidsfrister for tiltakene og ikke heller bestemt hvem som er ansvarlig for oppfølging av risikoreducerende tiltak.

Anmerkninger

Følgende forhold ble anmerket under inspeksjonen:

Anmerkning 1

Kommunen bør forbedre arbeidet med hovedplan for avløp.

Kommentarer:

Kommunen har en detaljert hovedplan, *Hovedplan for vann og avløp (2013 – 2021)*, utarbeidet av Asplan Viak. Hovedplanen beskriver flere anbefalinger. Fylkesmannen er imidlertid usikker på hvorvidt hovedplanens anbefalinger er fulgt opp og hvorvidt kommunen har implementert disse for avløpssektoren. Fylkesmannen anbefaler at kommunen aktivt benytter hovedplan ved neste planperiode.

Målsetningene og prioriteringer i hovedplan for avløpssektoren er avgjørende for kommunens arbeid med oppgradering av renseanlegget og fornyelse av avløpsnett. Det er viktig at hovedplanen sees i sammenheng med miljørisikovurdering. Ut fra en miljørisikovurdering med tilhørende handlingsplan bør kommunen planlegge og bestemme strategi for avløpssektoren i neste planperiode. Her er det også viktig at kommunen tar utgangspunkt i de viktigste fokusområdene som anleggets tilstand (både renseanleggets og avløpsnettets tilstand), klimapåvirkninger, lekkasjer og overvann m.fl.

Fylkesmannen anbefaler også at kommunen setter etterprøvbare mål for avløpssektoren i revisjonen av hovedplanen neste år.

Anmerkning 2

Internkontrollen har forbedringspotensialer og bør bedre tilpasses til kommunens avløpssektor.

Kommentarer:

Kommunen har fremvist dokumentasjon på en interkontroll for avløpssektoren, men vi fikk inntrykk av at kommunen utøver og benytter denne internkontrollen i liten grad. Vi har lagt merke til at deler av interkontrollen har behov for oppdatering og bedre tilpassing til aktiviteter som avløpssektoren faktisk har. Mål for drift av avløpsanlegget (pkt. 5) viser f.eks. feil eller eldre grenseverdier i en utslippstillatelse som ikke gjelder for Fennefoss renseanlegg. Deler av interkontrollen tilsvarer ikke avløpssektorens aktiviteter og det er derfor behov for en gjennomgang og oppdateringer.

Andre forhold

Fylkesmannen viser til Arbeidstilsynets sin tilsynsrapport, datert 18.2.2020. Her er det påpekt flere forhold.

Forhold som Fylkesmannen gir avvik/ anmerkning på som Arbeidstilsynet har kommentar til:

Avvik 3 Kjemikalielagring er ikke i henhold til forurensningsforskriften.

Ved befaring i renseanlegget observerte Arbeidstilsynet at de to kjemikalielagringstankene er merket med gammel merking. I den sammenheng viser vi til informasjon om merking som Arbeidstilsynet delte ut under tilsynet, og til mer utfyllende informasjon om krav til merking av tanker og rørledninger i arbeidsplassforskriften § 5-13. I og med at Fylkesmannen gir avvik har ikke Arbeidstilsynet egen oppfølging av forholdet.

Avvik 4 Risikovurderingen har mangler.

Ansatte ved renseanlegget håndterer et par kjemikalier. Det kan det se ut til at hendelser knyttet til håndtering av disse kjemikaliene ikke er tatt med i ROS analyse avløp EH 2019. I og med at Fylkesmannen gir avvik på mangler i risikovurderingen har ikke Arbeidstilsynet egen oppfølging av forholdet, men vurdering av kjemikaliene, og eventuelle tiltak, tas bare med når ROS analysen gjennomgås.

Anmerkning 2 Internkontrollen har forbedringspotensialer og bør bedre tilpasses til kommunens avløpssektor.

Arbeidstilsynet viste under tilsynet et par eksempler som synliggjør behov for oppdatering av dokumentet Internkontrollsystem for avløpsanlegg:

- 3.1 Forskrifter. Her vises det til utgåtte forskrifter fra Arbeidstilsynet.
- 7.2 Dokumentasjon av pumpestasjoners drift. Her vises det til bruk av pumpejournal som ikke lenger benyttes på grunn av automatisk driftsovervåkning.

Dette understøtter Fylkesmannens anmerkning og kommentar om at deler av internkontrollen har behov for oppdatering. I og med at Fylkesmannen har gitt kommentar på forholdet ber Arbeidstilsynet om at momentene ovenfor tas med av kommunen.

Dokumentunderlag

Lovgrunnlaget for inspeksjonen var:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) med underliggende forskrifter
- Lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrollloven) §§ 3 og 3a
- Forskrift om begrenning av forurensning (forurensningsforskriften)
- Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften)

- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)
- Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven fra Fylkesmannen

Fremlagt dokumentasjon som ble benyttet for å verifisere faktiske forhold:

- Organisasjonskart, 1.10.2019
- Hovedplan for vann og avløp 2013-2021 versjon 30. august 2013. Utarbeidet av Asplan Viak.
- Årsrapport for 2018, Driftassistansen
- Internkontroll, siste versjon 26.2.2019, signert 14.06.2019
- Avviksmeldinger for 2018 og 2019
- ROS-analyse, 24.01.2014 siste versjon 2019

Dokumentet er elektronisk godkjent